

Manuel José Cepeda Espinosa, David Landau
COLOMBIAN CONSTITUTIONAL LAW – LEADING CASES
Oxford University Press, 2017., pp. 436.

Knjiga „*Colombian Constitutional Law – Leading Cases*“ donosi nam pregled jurisprudencije kolumbijskog Ustavnog suda. Ono po čemu se kolumbijski Ustavni sud, iako jedan od mlađih u svijetu, u svojoj judikaturi ističe od većine drugih ustavnih sudova je činjenica da u svojoj praksi navedeni sud ne oklijeva da ocjenjuje ustavnost ustavnih promjena ne samo glede njihove formalne ustavnosti nego i glede materijalne ustavnosti ustavnih promjena i njihove usklađenosti sa temeljnim načelima postojećeg ustava. Pored toga, u judikaturi ovoga suda, kao što ćemo prikazati u nastavku teksta, možemo proonaći i mnoge druge odluke koje su odlučno utjecale na oblikovanje i formiranje različitih sfera društveno-političkog života države. Pored toga, ovaj naslov nam donosi pregled judikature kolumbijskog Ustavnog suda u komparativnoj perspektivi što čitatelja naginje ka promišljanju o ulozi i značaju ustavnosudskih institucija u svim ustavno-demokratskim državama.

Autori navedene knjige su M.J. Cepeda Espinosa i D. Landau, a izašla je 2017. godine u izdanju Oxford University Press-a te ima ukupno 436 stranica. Na samome početku knjige se nalazi “Kazalo” (str. v.-vii.), potom slijedi “Predgovor” (str. ix.-x.) te uvodno poglavlje “Introduction to the Colombian Constitution of 1991 and the Constitutional Court” (str. 1.-22.) u kojem nam autori donose uvodna razmatranja koja se odnose na samu uspostavu kolumbijskog Ustavnog suda Ustavom iz 1991. godine te čitatelje upoznaju sa njegovom strukturom, nadležnostima unutar ustavnog poretka te njegovoj ulozi unutar političkog konteksta države od 1991. godine naovamo. Nakon toga slijedi središnji dio knjige koji se sastoji od ukupno četiri dijela (str. 23.-370.), nakon čega slijede dva dodatka: „Appendix 1: The Orders of the Constitutional Court“ (str. 371.-386.), „Appendix 2: The Constitution of Colombia (1991) - selected provisions“ (str. 387.-415.), na samom kraju knjige nalaze se „Tabela slučajeva“ (str. 417.-421.) te „Kazalo pojmova“ (str. 423.-436.). U nastavku teksta više ćemo kazati o sadržaju središnjih dijelova navedenog naslova.

U prvome dijelu knjige “Part one: The Constitutional Court” autori nam daju uvod u ulogu Ustavnog suda unutar ustavnog sustava. Na ovome mjestu se izlaže o dosezima odluka Ustavnog suda te na koji način njegova judikatura sudjeluje u oblikotvornim procesima izgradnje ustavne strukture države. Nakon ovoga uvodnog dijela slijedi drugi dio “Part two: Rights” gdje nam autori donose uvod u bogatu jurisprudenciju Ustavnog suda kada su posrijedi odluke u slučajevima u kojima se odlučivalo o nekim od temeljnih prava i sloboda. Tako ovdje možemo pronaći odgovore na to kako je Ustavni sud razmatrao pitanja poput autonomije i dostojanstva ljudske osobe, zatim jednakosti te slobode vjeroispovijesti i govora. Na ovaj način Ustavni sud se uhvatio u koštac sa nekim pitanjima ustavnog prava koja su univerzalna te se pojavljuju u jurisdikcijama država diljem svijeta. U tome smislu, Ustavni sud je kroz svoju bogatu praksu rješavao o pitanjima eutanazije,

pobačaja, jednakosti među različitim društvenim i religijskim skupinama i sl. Naravno, kako smo i kazali, ovo su teme koje su zajedničke za gotovo sve države. Međutim, u ovome dijelu možemo pronaći i primjere onih slučajeva kada je Ustavni sud odlučivao o pitanjima koja su više karakteristična za kolumbijsko društvo poput pitanja zaštite prava osoba koje su pogođene dugotrajnim oružanim sukobima u državi, ali i pitanja koja su karakteristična i za neke druge države toga podneblja kao što su prava domorodačkog stanovništva.

Treći dio knjige “Part three: The Separation of Powers” posvećen je praksi Ustavnog suda koja se odnosila na rješavanje onih slučajeva u kojima se raspravljalo o pitanjima odnosa između pojedinih grana državne vlasti. U tim slučajevima Ustavni sud je nastojao “obuzdati” tradicionalno jaku izvršnu granu vlasti koja je u političkoj praksi države uvijek prevladavala nad slabom legislativnom vlasti. U svojim nastojanjima Ustavni sud je postigao djelomičan uspjeh, primjerice uspio je u određenoj mjeri racionalizirati i reducirati uporabu izvanrednih predsjedničkih ovlasti, dok je na području jačanja položaja zakonodavne vlasti postignut manji uspjeh. Ipak, možda i najzanimljivije područje djelovanja Ustavnog suda sadržano je u četvrtom dijelu knjige “Part four: Constitutional Change” gdje autori izlažu slučajeve u kojima je ovaj sud razmatrao pitanja vezana uz promjenu ustava. Vezano uz to svakako je najzanimljivije promatrati stvaranje doktrine o “zamjeni ustava” preko koje Ustavni sud zapravo postavlja materijalna ograničenja promjene ustava. Naime, Ustavni sud je ustvrdio kako promjena ustava ne smije biti takve naravi da se njome mijenjaju temeljne karakteristike i načela postojećeg ustava, jer bi se tada radilo o zamjeni postojećeg ustava novim ustavom, a ne tek o promjeni postojećeg ustava. Nadalje, takvi zahvati u ustavnu strukturu koji bi zapravo predstavljali zamjenu postojećeg ustava novim mogu biti izvršeni samo od strane posebnog tijela - Ustavotvorne skupštine, a ne od strane redovnih državnih tijela. Upravo je, po našem mišljenju, praksa Ustavnog suda, koja se odnosi na razmatranje ograničenja ustavne promjene odnosno razlikovanja promjene ustava od donošenja novoga ustava najzanimljivije područje djelovanja Ustavnog suda, jer se njezini argumenti, ali i rezultati mogu primjeniti na sve države koje poznaju pisani ustav kao vrhovni pravni akt pa se stoga se i suočavaju sa svim izazovima koje prate gotovo uvijek aktualan proces ustavnih promjena.

Vedran Zlatić, mag. iur.